

گفتگوی پروانه فروهر - آذر ۱۳۷۶

با گزارشگران رادیو بیست و چهار ساعته‌ی صدای ایران، حسین مهری و مانوک خدابخشیان

گزارشگر: خانم فروهر، در ارتباط با بیانیه‌ای که یکی دو روز پیش صادر کردید در مورد بازداشت دکتر ابراهیم یزدی توضیحی بدهید برای شنوندگان.

پروانه فروهر: بعد از بازداشت آقای ابراهیم یزدی، اتحاد حزب‌ها و نیروهای ملی ایران اعلامیه‌ای داد که به این بازداشت اعتراض کرد. قسمتی از اعلامیه را برایتان می‌خوانم: «اتحاد حزب‌ها و نیروهای ملی ایران با شناخت وضع بحرانی کشور و حساسیت زمان خودکامگی را بزرگترین مصیبت ملی تلقی کرده تمامی جریان‌هایی را که زیر و بم آن قانون‌شکنی را در پی دارد جبران‌ناپذیر می‌داند. رئیس‌جمهور اسلامی، که با پشتیبانی بخش بزرگی از مردم به زمامداری کشور رسیده است، باید بساط استبداد و انحصار را از کل جامعه برچیند و، در این راستا، بی‌درنگ، پایان دادن به کار دادگاه‌های ویژه‌ی روحانیت و انقلاب را خواستار شود تا دادگاه‌های عمومی دادگستری جایگزین آنان گردند. اگر دبیرکل جمعیت نهضت آزادی ایران به عنوان ابراز عقیده و دگراندیشی بازداشت شده است، این اتهام بی‌تردید سیاسی است و باید به لحاظ قانونی در کوتاه‌ترین زمان در یک دادگاه عمومی با حضور هیئت منصفه و وکیل دادگستری و به طور علنی مورد دادرسی قرار گیرد.» در پایان نیز، اتحاد حزب‌ها و نیروهای ملی ایران، که رسیدن به مردم‌سالاری را هدف قرار داده‌اند، خواستار آزادی دکتر ابراهیم یزدی و همه‌ی زندانیان سیاسی و پایان دادن به روند یک‌هتازی در سراسر کشور شده‌اند.

گزارشگر: خانم فروهر، وقتی اشاره می‌کنید به دستگیری دبیرکل یک جمعیت، یک نهضت، یک حزب آیا چنین تصویری بایستی برای ما خارج کشوری‌ها، برون‌مرزی‌ها پدید بیاید که نظام سعی می‌کند جمعیت و احزاب سیاسی‌ای را که اعتبار ملی دارند در واقع از صحنه خارج کند و، در آن پلورالیزم اسلامی‌ای که خودش در نظر دارد، احزاب و جمعیت‌های خودش را پدید بیاورد؟

پروانه فروهر: ببینید، وقتی می‌گویید نظام، شامل همه‌ی نظام می‌شود. می‌باید توجه داشته باشید که در ایران اکنون حکومت انسجام کامل ندارد؛ یعنی یک بخشی یک سازی می‌زند و یک بخش دیگرش یک ساز دیگر می‌زند یا ظاهراً این طور به نظر می‌آید. به همین دلیل باید گفت آن بخش واپس‌گرای نظام، که خواستار نگهداشت جو وحشت است، یقیناً حضور حزب‌ها و نیروها، به‌خصوص اگر که پشتوانه‌ی ملی داشته باشند، برایشان مزاحم است. برای همین سعی می‌کنند که این‌ها را با انواع توطئه‌ها از میدان به در کنند. این چیزی است که ما البته تنها به‌تازگی با آن روبه‌رو نیستیم، پیوسته ما در معرض چنین خطراتی بوده‌ایم؛ ولی خوب ایستادیم و موقعیت خودمان را حفظ کردیم و در بزنگاه‌ها هم، به‌رغم خطر، آنچه لازم بوده را به گوش مردم ایران، چه در درون و چه در برون ایران، رسانده‌ایم.

خانم پروانه فروهر، این بیانیه‌ی شما از آزادی دکتر ابراهیم یزدی دفاع می‌کند یا از کارنامه و گزارشگر: عملکرد او؟

پروانه فروهر: به هیچ وجه، ما به عملکرد آقای دکتر ابراهیم یزدی کاری نداریم. شما می‌دانید ما با هم اختلاف نظرهای اساسی داریم؛ ولی ما از آغاز انقلاب پیوسته از تمامی کسانی که مورد ستم قرار گرفتند، بدون اینکه توجه به اندیشه و گفتار و حتی کردار آن‌ها داشته باشیم، دفاع کردیم و خواستار این شدیم که آزادی برای همگان وجود داشته باشد. ما فقط خواستار این نیستیم که خودمان حضور داشته باشیم.

گزارشگر: خانم پروانه فروهر، من مانوک خدابخشیان هستم. وقتی این مسائل را مطرح می‌کنیم در رابطه با برخورد با نیروها و جمعیت‌ها، آیا ما این تصور را باید داشته باشیم که، بر خلاف این نظریه که پاره‌ای معتقد هستند این نظام به یک دوره‌ی آرامش رسیده، ما به یک دوره‌ی سرکوب از طریق پاره‌ای از جناح‌ها رسیده‌ایم؟ یعنی ما بایستی شاهد سرکوب و برخوردهای خونین‌تر یا خصمانه‌تری باشیم؟

پروانه فروهر: بعید نیست، به دلیل اینکه اختلاف‌های درون نظام بسیار زیاد است. ولی آقای رئیس‌جمهور، که، همان طور که در این اعلامیه هم آمده، با رأی بخش بزرگی از مردم به زمامداری رسیده‌اند، هم باید پافشار باشند بر آنچه که نوید دادند. در جامعه‌ی مدنی، جامعه‌ی قانونمند، نمی‌تواند گروه‌های سرکوبگر وجود داشته باشد و هر روز یک تصمیم‌گیر تازه پیدا کرده باشد. ایشان می‌باید پافشارانه بخواهند که همه‌ی ابزارهایی که در اختیارشان گذاشته نشده است، از جمله نیروی انتظامی، که باید در اختیار وزیر کشور گذاشته شود، در اختیار بگیرند. ایشان می‌باید پافشارانه این چیزها را بخواهند و بروند به سوی قانونمند کردن جامعه. در ضمن هم، گروه‌های سیاسی ناسازوار و دگراندیش می‌بایست که از میدان نروند و بایستند مقاومت کنند تا سرانجام دیکتاتوری ناگزیر از ترک مسند شود.

گزارشگر: خانم فروهر، در داخل کشور و در نشریات، آیا در لابه‌لای مسائل در این رابطه هم چیزی عنوان می‌شود و یا سکوت وجود دارد؟ آیا در رابطه با دستگیری آقای ابراهیم یزدی و پیامدهای آن یک سکوت مطلق وجود دارد در نشریات داخل کشور، زیرا که در خارج از کشور انعکاس به گونه‌ی دیگری است؟

پروانه فروهر: نه، سکوت مطلق وجود ندارد؛ ولی خوب روشن‌گری هم به معنای واقعی انجام نمی‌شود و از طریق همین رسانه‌های خارج از کشور خیرگیری می‌شود. مردمی که در داخل رسانه‌ای ندارند که به آن دل ببندند و اعتماد و باور داشته باشند از همین رسانه‌ها خبرها را می‌گیرند و خیلی سریع هم در همه جای ایران و حتی در دورافتاده‌ترین بخش‌های ایران هم آگاهی‌های لازم را به دست می‌آورند.

گزارشگر: سرکار خانم فروهر، این رویداد باز داشت آقای دکتر یزدی آیا اخطار به رهبران دیگر هم هست، دبیرکلان احزاب دیگر و مسئولان گروه‌ها و سازمان‌های دیگر؟

پروانه فروهر: یقیناً، چنین باید باور کنیم؛ ولی من گمان نمی‌کنم که دستگاه از آن اقتدار و آن بخش انحصارگر دستگاه از آن اقتدار برخوردار باشد که به سراغ همه بیاید. وقتی ایستادگی بشود در مقابل چنین مسائلی، یقیناً آن‌ها عقب‌نشینی خواهند کرد. ولی به هر صورت آن ضرب‌المثل قدیمی فارسی را به یاد بیاوریم که خربزه خوردن لرز دارد و گروه‌هایی که ایستاده‌اند بر سر باورها و اندیشه‌هایشان به این راحتی میدان را ترک نمی‌کنند.

گزارشگر: خانم فروهر، شما و آقای داریوش فروهر به نظرم یک بار در بیانیه‌ای یا در مصاحبه‌ای گفته بودید که ما چمدان‌هایمان دم درب است.

پروانه فروهر: همیشه این جور بوده است. در گذشته هم، همین طور. من یادم است که، وقتی بر سر جدایی بحرین آمدند که همسر من را ببرند، افسری که ناآشنا با روند آن زمان بود و از دادستانی ارتش آمده بود از اینکه داریوش آن طور آماده بود شگفت‌زده شده بود و هی به من دلداری می‌داد که یک موضوع کوچکی است که حل خواهد شد، نگران نباشید. یقیناً این طور است که ما همیشه آماده هستیم. هر کس که در نظام‌های توتالیتری مثل جمهوری اسلامی بر سر آرمان‌هایش می‌ایستد می‌بایست که چنین شیوه‌ای داشته باشد.

گزارشگر: متشکرم. به عنوان آخرین پرسش، آیا مطلع هستید که امروز - البته امروز یعنی سه‌شنبه‌ی ما و، در تهران، چهارشنبه است - در سوئد یک فیلم بسیار تکان‌دهنده نشان داده شده که مستندی از سنگسار زنان در جمهوری اسلامی بوده، در کانال چهار تلویزیون سوئد؟ هیئت اجرائی سازمان کارگران انقلابی ایران هم به شدت اعتراض کرده. این گزارش از صحنه‌ی واقعی سنگسار تهیه شده که چند زن را نشان می‌دهد که آن‌ها را کفن‌پوش کرده بودند و تا سینه در گودال فرو برده بودند. شما به عنوان یک بانوی مبارز و مدافع حقوق زنان در ایران در این باب چه می‌فرمایید؟

پروانه فروهر: می‌دانید که حزب ملت ایران درخواست کرده که کیفر اعدام به‌طور کلی در جهان و به‌ویژه از سیستم قضائی جمهوری اسلامی برداشته شود. وقتی ما خواستار چنین نظمی برای جهان در آینده هستیم، یقیناً با هر نوع خشونت‌هایی که این‌قدر قرون وسطایی و زشت هستند و موجب این است که حیثیت انسان از اعتبار بیفتد، مخالف هستیم. یک بار هست که انسان محکوم به اعدام می‌شود، تیربارانش می‌کنند یا دارش می‌زنند؛ ولی سنگسار واقعاً یکی از زشت‌ترین شیوه‌های قبیله‌ای است که متأسفانه در سرزمین من وجود دارد. مدتی است نشنیده بودم و امیدوارم که خودشان به این نتیجه برسند و این شیوه‌ی زشت را دیگر استفاده نکنند. تردیدی نیست که هر انسانی، حتی آن‌ها که مبارز نیستند، از شنیدن کاربرد چنین شیوه‌هایی سخت آزرده‌خاطر می‌شوند.

گزارشگر: خانم فروهر، وقتی ما این تحولات اخیر را شاهد هستیم در حقیقت این زن ایرانی بود که صندوق‌های انتخابات را فتح کرد، آیا ما به زودی شاهد آن خواهیم بود که زن ایرانی سراپا سفید با آن روسری‌های سفید در خیابان حضور یابد؟ و آیا ما شاهد یک دگرگونی اساسی و تحولات اساسی‌تری خواهیم بود، چراکه چشم‌ها همه دوخته شده به زن ایرانی؟ من نمی‌دانم چرا؛ اما همه منتظر هستند که این زن ایرانی، که در روند این روزها به عنوان سمبل مبارزاتی در صحنه حضور دارد، اهرم تغییر شود.

پروانه فروهر: من امیدوارم که این سفیدی‌ی‌ها، به قول ما، که خیلی روی واژه‌های فارسی پافشاری می‌کنیم، سپیدی بر ذهن‌های ما حکومت کند. پوشش آدم واقعاً آن قدر اهمیت ندارد که ذهنیاتی، که تفکرش، که باورش. واقعاً می‌شود گفت که زنان ایرانی در این راستا قدم‌های بلندی برداشته‌اند و بی‌تردید به چنین روزی باید امید بست. به‌طور کلی زن‌ها در سراسر جهان برخاسته‌اند تا ستمی که بر آنان رفته را پس بزنند. ولی من از جمله آدم‌هایی هستم که هرگز به اینکه تا به حال مرد حکومت می‌کرده پس حالا از

این به بعد زن حکومت کند باور ندارم. باید که آنها که شایسته هستند، بهرغم اینکه مرد یا زن هستند، در جایگاه‌های تصمیم‌گیری قرار بگیرند.